

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. L. Solam supplicationis productionem sine litteris sufficere in iudicio summariisimi possessorij pro pensione intentati. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

Tract. de Pensionib. Eccl. Cap. XLIX. 137

decerni: singuli isti termini sunt ad primam, vel etiam per totam cum interuallo decem dierum ab uno ad alium, à singulorum publicatione. Decernuntur ultimo loco Literæ super inuocatione Brachij secularis, ad hoc vt debitor cogatur per detentionem personæ, pignorationem honorum &c. provt diffusius explicat Vestr. in praxi Curia Romana, lib. 8. cap. ult. n. 19. & 20.

34 Sed sciendum est, quod vt euitentur huiusmodi Declaratoriæ, debet intimatus docere se verè & realiter paruisse, nec sufficeret sola oblatio verbalis, nisi ageretur de actu cui satisfecit per solam patientiam; veluti si fuisset vigore executorialium facta inhibitiō de impediendo aliquem in exercitio Iurispatronatus quoad futuras vocaciones, tunc enim sola sufficeret patientia, & non contradictio, vt dicatur paritum, & euitabitur declaratoria Censuratum; quia hoc casu sufficit oblatio verbalis, & sola patientia: l. 1. §. si vir uxori, & l. quod meo, §. si finioso, & l. si me in vacuum, in princip. de acquir. possess. Rota decis. 596. num. 2. part. 3. recent.

35 Tertiò notandum est, quod executorialibus locus est, quando agitur de causis Ecclesiasticis; secus si agatur de causis prophanis; in quibus procedi solet per mandata executiua; & ideo licet possessio capta, non seruatis illis quatuor terminis, vigore executorialium, esset attentata, Crescent. decis. 2. vt lite pendente, tamen quando versamur in prophanis, aut aliàs vigore mandati executiui, prædictorum terminorum omisio non causat attentata: Rota decis. 53. num. 5. part. 1. recent. quæ est apud Gregor. decis. 43.

36 Quartò notandum est, quod Executor subdelegatus siue pro executione rei iudicatæ, siue mandati de manutenendo, seu aliàs vigote Executorialium, si procedat ad executionem quando adest Pars quæ se opponit, committit attentatum; quia partes illius sunt de simpliciter referendo, non autem de cognoscendo: Bald. in cap. super quæstionum, num. 1. de offic. Deleg. Couar. lib. 3. resol. cap. 16. n. 7.

37 Lancellot. de attent. part. 1. cap. 1. n. 34. ¶ quia Literæ post illarum executionem debent reproduci coram Iudice decernente executoriales, & seruari

dicti quatuor termini, vt supra ostensum fuit; aliàs executio est nulla & attentatoria: vt per Lancell. d. n. 34. & 35. Rota decis. 342. n. 1. & 2. part. 4. recent.

Quintò notandum est, quod si causa fuerit ab initio commissæ per Papam cum clausula, sine retardatione solutionis pensionis, iudicium executiuum præseruatur per omnes instantias, donec causa per rem iudicatam fuerit terminata: Cassador. decis. 10. n. 8. de rescript. ¶ & si per Papam dati fuerint particulares executores pro solutione pensionis, cessat per commissionem Causæ autoritas executorum: Gig. de pens. cap. 69. num. 4. in fine, dicens, quod facit cap. studuisti, de offic. Deleg. cap. vt nostrum, de appell. cap. ceterum, de rescript. & per dicta Iura ita tenet Rota decis. 11. vt lite pendente, 2. vers. sic. sed dic quod non potuit: ¶ nisi tamen Papa causam nullitatis seu reductionis pensionis commisisset cum clausula, sine retardatione solutionis pensionis, quia per huiusmodi clausulam censeretur reservata potestas executoris: vt concludit Gig. in dicta quæst. 69. n. 5.

Sed tamen si causa fuisset commissæ provt fieri solet, cum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis & connexis, operaretur vt etiam commissæ esset executio, non obstante deputatione alterius particularis executoris, quamuis probabilius sit per illam commissionem non censi Commisario concessam priuatiuè, sed cumlatiuè, ex notatis per Felin. in cap. pastoralis column. 1. & 2. de offic. Ordin. Decium conf. 1. num. 3. & ex notatis per Nos in tract. de præuent. Iud. c. part. 1. cap. 28. n. 29. ¶ vbi probauimus per concessionem generalem Iurisdictionis alicui factam non censi derogatum Iurisdictioni particulariter alteri datæ, sed inter illos locum esse præuentioni, ex Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 18. à num. 15. 25. & segg. Ricc. part. 1. decis. 69. num. 11. ¶ Et propterea si Auditor, aut alius Causæ Commissarius in vim suæ commissionis inhibuerit executori, non potest ipse Executor ad vltiora procedere sine vitio attentatorum, ex notatis per Lancellot. de attentat. cap. 20. ampliat. 1. num. 29. & 30. Gig. de pens. d. cap. 69. num. ultim. in fine, Rotam decis. 308. num. 3. part. 3. recent. & apud Marchesam. de commiss. pag. 1. fol. 535.

C A P V T L.

ARGVMENTVM.

SOLA supplicationis productionem sine Literis sufficere in Iudicio Summarissimi possessorij pro pensionibus. Quæ in illo Iudicio sint probanda, vel non; etiam si agatur contra successorem in beneficio? Quæ sit forma articulandi in hoc iudicio? An pro simplici dilatione solutionis intret actio spolij? Tituli productio quomodo requiratur, & quomodo differat ab illius iustificatione? In Iudicio spolij quæ sint extrema, & quomodo probanda? Et possessorium pro pensione Ecclesiæ debita quomodo intentari queat? Quæ dicatur persona legitima, vt soluendo pensionem, constituat Pensionarium in quasi possessione exigendi? Et ex quibus administratiua solutio præsumatur facta de mandato Titularis? Quid si Pensionarius dicat se recepisse pensionem à Titulari per manus Tertij soluentis eius nomine? Confessio de recepto vtrum noceat successori in beneficio? Quid si solutio facta fuerit per fideiussorem: De solutione facta metu censurarum & executionum: Et de quitancia facta pro residuo: Aliæque plurima hanc possessorij materiam concernentia.

138 Petri Francisc. de Tonduti Sanlegerij

SUMMARIVM.

- 1 In iudicio manutentionis sufficit producere simplicem Signaturam, etiam non productis Literis, & num. 3.
- 2 Expeditio Literarum non suffragatur si facta fuerit post exactionem pensionis.
- 4 In iudicio executivo, vel recuperanda possessionis, qua per actorem probanda sint.
- 5 Qua iustificanda sint in remedio summarissimi possessorij adversus beneficii successorem intentato.
- 6 In actione spoli sufficit probare antiquam possessionem actoris, & recentem Rei conventi.
- 7 In remedio spoli non est necessarium probare possessionem actoris precise de tempore litis.
- 8 Quamvis debitor longo tempore cessaverit in solutione pensionis, non tollitur ex eo remedium manutentionis.
- 9 Si tamen debitor interpellatus recusaverit, & Pensionarius huic recusationi acquieverit, excluditur à iudicio manutentionis.
- 10 Qua deducenda & articulanda ac probanda sint in iudicio summarissimi possessorij.
- 11 Interdictum Recuperanda possessionis non datur contra petentem dilationem ad soluendum, sed tantum contra recusantem.
- 12 Verum dentur remedia possessoria quando agitur de praeiudicatione mere personali.
- 13 Aliud esse, quod quis teneatur producere titulum suae possessionis; aliud, quod illum iustificare teneatur.
- 14 Etiam si opponatur, Pensionem esse extinctam, non impeditur manutentio, nisi de extinctione fiat fides in promptu.
- 15 Possessio in beneficialibus coloranda est, & quomodo hoc fiat.
- 16 Haec procedunt, etiam si intentatum fuerit possessorium contra successorem in beneficio.
- 17 Regula Cancellaria de non indicando iuxta formam supplicationis, non habet locum in possessorio.
- 18 Gratia per solam Signaturam perficitur; Litera vero non requiruntur nisi ad probationem.
- 19 Duo extrema qua sint in iudicio spoli, & quomodo probanda.
- 20 In antiquis primum extremum probatur per leviores probationes.
- 21 In antiquis suffiunt testes de auditu auditus.
- 22 Secundum extremum probatur per litem sustentationem.
- 23 Quando agitur de iuribus Ecclesiae, Rector quamvis non exegerit pensionem, tamen potest intentare possessorium nomine suae Ecclesiae, quia Ecclesia semper possidet.
- 24 Dominus Castri, cuius praedecessores praesentaverunt, potest intentare iudicia possessoria nomine Castri, quamvis ipse nunquam praesentaverit.
- 25 Rector, cuius praedecessores exegerunt Decimas, potest intentare remedia possessoria pro decimis nomine suae Ecclesiae.
- 26 Pensionario existenti in possessione exigendi datur manutentio adversus terrios possessores.
- 27 Litera pensionis intimanda sunt successori in beneficio quando contra illum agitur pro pensione.
- 28 Intellige ut procedat, quando agitur contra successorem ad declarationem censurarum, & privationem beneficii, secus est si simpliciter agatur ad solutionem pensionis, etiam de mandato Executoris.
- 29 Ampliatur ut intimatio Literarum fieri debeat illi, qui pensioni non consensit per se, nec sufficit quod consenserit per procuratorem, ut pensiona-

- rius eximatur ab onere intimationis.
- 30 Intimatio Literarum debet fieri personaliter cum expeditione copia si petatur.
- 31 Quasi possessio manutentibilis acquiritur ex unico actu solutionis.
- 32 Immo ad quasi possessionem sufficit solutio partis pensionis, dummodo non fuerit facta exclusivè quoad aliam partem.
- 33 Manutentio non conceditur nisi solutiones pensionis facta fuerint à persona legitima.
- 34 In iuribus incorporalibus non acquiritur quasi possessio, nisi probata scientia adu. sary.
- 35 Solum mandatum, aut commissio data alicui ut solvat pensionem, non probat quasi possessionem nisi sequatur solutio.
- 36 Solutio facta per reservatarium fructuum cum facultate illos percipiendi propria auctoritate, constituit Pensionarium in quasi possessione, quam habet super fructibus illius beneficii.
- 37 Intellige ut procedat quando non reservatur certa quantitas fructuum, sed omnes fructus generaliter.
- 38 Simplex fructuum reservatarius sine facultate percipiendi illos propria auctoritate, soluendo pensionem non constituit Pensionarium in quasi possessione exigendi, nisi interveniat scientia Titularis.
- 39 Solvens pro alio non praesumitur habere mandatum nisi concurrentibus adminiculis.
- 40 Quando agitur de solutione summa notabilis, praesumitur facta ex mandato principalis debitoris, & de pecuniis illius.
- 41 Expensa autem decem Ducatorum non dicitur modica ad illum effectum.
- 42 Solutio an censetur facta de mandato debitoris quando facta fuit in executionem reservationis praecedentis.
- 43 Quando ille qui solvit pensionem alicui, solutus est alias pensionesolvere, pro Titulari praesumitur & istam de eius mandato soluisse.
- 44 Quando adsumt adminicula quod solvens hoc fecerit de mandato Titularis, non requiritur alia probatio ratificationis seu approbationis solutionis facta Pensionario.
- 45 Quittancia facta de summa recepta à Titulari per manus terti, utrum probet possessionem ad effectum manutentionis, & num. 47.
- 46 Mandatum probatur, si solutio per manus terti fiat in praesentia illius qui pensionis debitor est.
- 48 Quasi possessio probatur si Titularis confessus fuerit se alias pensionem soluisse.
- 49 Ampliatur, ut sufficiat confessio extraiudicialis.
- 50 Confessio solutionis pensionis facta in precibus non nocet, nisi probetur rescriptum fuisse obtentum de mandato possessoris beneficii pensione gratuari.
- 51 Sola Narrativa per Papam facta cum illa clausula, sicut accepimus, non probat solutionem ad effectum manutentionis.
- 52 Sola confessio solutionis non suffragatur quando agitur contra successorem in beneficio, sed debet constare de vera & reali numeratione.
- 53 Confessio probat veram solutionem quando dictum fuit solum fuisse de contanti, vel in pecunia numerata.
- 54 Confessio ex quibus probet veram & realem solutionem si fiat per instrumentum publicum.
- 55 Consuetudo, & usus Notariorum attendendus est, dum dubitatur utrum ex confessione facta in instrumento publico probetur vera solutio.

- 56 Referuntur plura adminicula ad probandam veritatem solutionum.
- 57 Testes informiter examinati faciunt adminiculum ad elicendam veritatem confessionis facta de solutione.
- 58 Solutionis annotatio in dorso schedula bancaria vtrum sufficiat ad probandam veram solutionem pensionis in Summariissimo.
- 59 Solutio pensionis notata in libro mercatoris vtrum probet ad effectum obtinendi in Summariissimo.
- 60 Liber mercatoris non probat in preiudicium Tertij.
- 61 Fallit concurrentibus adminiculis.
- 62 Vtrum Pensionarius constituitur in quasi possessione exigendi per solutionem factam per fideiussorem pensionis.
- 63 Solutio facta per principalem nocet fideiussori quoad possessionem exigendi.
- 64 Fideiussori censetur datum mandatum tam ad fideiubendum quam ad soluendum.
- 65 Fideiussor solvens animo repetendi, an & quando constituit Pensionarium in quasi possessione exigendi, distinguuntur.
- 66 Explicatur decisio Veralli 330. part. 2.
- 67 Quo casu fideiussor non liberetur per resignationem illius beneficii ratione cuius se obligauit.
- 68 Solutio facta a campfore qui dederat schedulam bancariam constituit Pensionarium in quasi possessione exigendi.
- 69 Solutio pensionis facta a Syndico, aconomo, depositario, & similibus, non constituit Pensionarium in quasi possessione manutentibili.
- 70 Sicut nec solutio facta Sede vacante, ratione illius beneficii, super quo pensio fuit imposita. Quid de solutione facta per subcollectores spoliatorum, ibidem.
- 71 Non sufficit probare mandatum soluentis pensionem, sed debet etiam probari mandatum, vel ratificatio recipientis.
- 72 Solutio facta pari, pensionis debita filio, non suffragatur in possessore.
- 73 Contra illum qui beneficium pensione gravatum dimisit, nulla potest intentari manutentio.
- 74 Per appositionem sequestri super fructibus beneficii, non fit preiudicium Pensionario quoad exactionem pensionis sua.
- 75 Solutio facta metu censurarum vtrum constituat pensionarium in quasi possessione exigendi.
- 76 Quae forma sit obseruanda ab eo qui soluit metu censurarum, vt non constituat Pensionarium in quasi possessione exigendi.
- 77 Solutio certa summa facta pro resla, seu pro residuo totius pensionis decursa, an, & quomodo operetur possessionem manutentibilem favore Pensionarij.
- 78 Solutio facta pro residuo per manus Tertij soluentis non probat residuum fuisse solutum de pecuniis illius.
- 79 Compensatio operatur liberationem, sed non quasi possessionem manutentibilem.
- 80 Recipiens pensionem diminutam per sententiam sibi preiudicat in possessore, si non fuerit pro restatus.
- 81 In Summariissimo Pensionarius non tenetur iustificare quod summa reservata Rectori apud eum remaneat, quamvis agat contra successorem in beneficio, nisi clare constet illam non remanere apud Rectorem.
- 82 Quando pensio fuit reservata alicui, cum primum caractere Clericali fuerit insignitus, si Pensionarius sit in quasi possessione exigendi, clausula

illa non obstat agenti possessore Summariissimo.

- 83 Explicatur decisio Seraphini 664. & ostenditur quae sit differentia inter iustificationem Litterarum, quae requiritur in iudicio possessore, & illam quae interuenire debet in iudicio executionis Litterarum.
- 84 Clausula, arbitrio Rotae, quid operetur in possessore? & quid dum agitur de executione Litterarum Apostolicarum? & quae sit in utroque casu differentia.

IN hac copiosa materia, nonnulla, eaque praecipua capita hic adnotauimus. Et primo quidem, quod dum Pensionarius petit se manuteneri in quasi possessione summariissima exigendi sibi debitam pensionem, non tenetur producere Litteras reservationis illius pensionis: sed sufficit exhibitio, seu productio supplicationis: quia licet non possit pensio exigi & solui, nisi prius expeditis & confectis Litteris, nec sufficit sola supplicatio; maxime stante decreto apponi solito, vigore Litterarum Apostolicarum desuper conscribendarum, nec antea, alias praesens pensio sit nulla: Garf. de benefic. p. 2. cap. 2. n. 43. Mantica. decis. 286. & 300. † Adeo vt non sufficiat confectio Litterarum post exactionem vt in decis. impressis apud Marches. tom. 1. fol. 611. & 627. sufficit tamen Litteras esse plumbaras ad hoc vt dicantur expeditae; Mohed. decis. 2. de probat. Garf. part. 4. cap. 2. num. 56.

Tamen quando fuit intentatum remedium Summariissimi possessorij, sufficit productio sola supplicationis sine Litteris: Garf. d. part. 1. cap. 5. num. 451. & 446. Rota apud Post. decis. 316. n. 1. & decis. 355. n. 2. 5. & segg. Burat. decis. 542. num. 2.

Notandum est secundo, quod si agatur possessore Adipiscendae, vel executiue, actor tenetur verificare omnia narrata, Parte opponente; ipsa vero non opponente, sufficit verificare ea solum quorum falsitas vitiat gratiam, vel quorum expressio facilius mouit Papam ad concedendum, vt dicit Rota coram Lancelloto in Salamantina pensionis 18. Aprilis 1591. inserta apud Garf. part. 1. cap. 5. num. 543. & ita determinat Lotter. de re benefic. lib. 1. quast. 37. num. 40. ad quod allegat decisionem coram Sacrato impressam apud Marches. de commiss. part. 2. fol. 486. num. 3. quibus addenda sunt quae idem Lotterius notat ibid. num. 54. & segg.

Et praemissa ampliuntur, vt sola productio supplicationis sufficiat, etiam agatur remedio Summariissimi possessorij contra successorem in beneficio pensione grauato; quidquid in contrarium dicere videatur Lotter. loco citato, num. 63. quia etiam intentato hoc remedio contra successorem, non exigitur probatio per Litteras, sed sufficit productio solius supplicationis, Putens decis. 333. num. 3. & 337. in correctis, lib. 1. vbi quod quoties non agitur de canonizatione gratiae, sufficit productio sola supplicationis. Idem dicit Rota decis. 175. num. 2. part. 4. diuers. † Idem in remedio recuperandae possessionis decidit Rota decis. 70. post tractatum Posthij de manutent. n. 2. ex Regula qua nritur Guid. Pap. decis. 629. num. 19. quia in remedio Recuperandae non curatur de Titulo; eum etiam praedo sit reintegrandus, & sufficiat probare antiquam possessionem actoris, & nouam Rei conuenti: Duran. decis. 37. num. 1. & 3. haec enim sunt duo extrema actionis spoliij; Marefcot. lib. 1. var. resolut. cap. 59. num. 1. Rota decis. 16. n. 1. part. 7. recent.

Non tamen necesse est, quod anterior actoris possessio

possessio probetur præcisè de tempore spoliij, sed sufficit vt probetur quòd actor ante spoliũ aliquando possederit; text. in cap. olim 3. ibi, *vel prius etiam habuisset; de restit. spoliat.* quia qui aliquando possedit, præsumitur possessionem vltimè ad tempus litis motæ continuasse; Menoch. *remed. 15. Recuper. num. 386. Alciat. de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 21. & 22. Marescot. loc. cit. n. 6.*

8 Ita vt quamvis Titularis per 30. annos pensionem non soluerit, illa longa cessatio non impediat Iudicium manutentionis in Summariissimo possessorio; Burat. *decis. 347. num. 11. repetita apud Cenc. in tract. de cens. decis. 410. num. 15. & 16. & decis. 242. num. 8. & 9. & decis. 214. 245. & 246.* ¶ Vbi tamen concluditur illud fallere, quando debitor interpellatus solutionem denegauit, dicens se ad illam non teneri. Ratio est, quia possessio præsumitur continuata nisi ab alio fuerit apprehensa: ad text. in l. licet, C. de acquir. posses. cum pluribus citatis dicta *decis. 242. num. 7. apud Cencium.*

10 Notandum Tertio, quod quæ deducenda sint dum Pensionarius intentat remedium Reintegrandæ, docet Cala de modo articuland. num. 728. nempe quod Titularis debitor pensionis fuit sæpius requisitus & interpellatus de soluendo pensionem impositam super tali beneficio, quod semper facere recusauit, & quod ipse Pensionarius aliàs ante dictam reculationem & denegationem exegit dictam pensionem ab eodem Titulari, aut alio ad id legitimam facultatem habente; Hieron. Magon. *decis. Lucen. 4. num. 11. versic. nam ad hoc, Gig. de pens. quæst. 47. num. 1. Crauer. conf. 140. num. 1. cum aliis quos citat & sequitur Marcell. Cala in tract. de modo articulandi, & probandi, num. 328.*

11 Quarto aduertendum est, quod licet aliqui dubitauerint, vtum per simplicem dilationem solutionis factam per debitorem pensionis, aut alterius annuæ præstationis, Pensionarius possit agere interdicto Recuperandæ possessionis, & existimauerint ex simplici dilatione, aut non solutione, locum esse remediis ad possessionem recuperandam introductis; tamen verius est, non ex simplici denegatione locum esse huiusmodi remediis, sed dumtaxat quando debitor negat, animo se liberandi in futurum à solutione pensionis: non autem si propter impotentiam, aut aliam excusationem soluere non possit: veluti si dicat Pensionario, *veni cras, veni post sex dies, &c.* vt dicit Bellamer. *conf. 21. num. 6. versic. item rectè*; licet quidam male ipsum allegent pro contraria opinione; eandemque sententiam tueretur Ioan. Fab. in §. Retinenda, num. 19. & 20. *Instit. de interdict. vbi probat, non sufficere simplicem denegationem vt locus sit similibus interdictis possessoriis, sed opus esse vt interueniat contradictio verbo, vel facto; cuius sententiæ adheret Menoch. remed. 3. retinend. possess. num. 477. Cenc. in tract. de cens. quæst. 91. num. 18. Eandem sententiam probat Bertrand. conf. 297. num. 3. vol. 3. part. 1. vbi reprehendit eum, qui intendendo possessorium fecerat articulos, & deduxerat in illis cessationem solutionis; dicens, quod non satis erat articulare cessationem, sed debebat articulare contradictionem debitoris, & sic eiectionem à possessione. Idem tenet Dec. conf. 136. n. 1. vbi dicit, quod quando debitor pensionis quæ solebat annuatim persolui, recusat soluere propter inuoluntatem, non autem propter solam impotentiam, debet actor reduci*

authoritate iudiciali in eum statum, in quo erat tempore cessationis solutionis; iuxta doctrinam Abbatis in cap. querelam in 3. notabili, de electione.

Notandum est quintò, quod licet DD. dubitauerint, vtum comperant remedia recuperandæ possessionis quando agitur de præstatione merè personali, vt videre est apud Olasc. *decis. Pedemont. 99. num. 10. quorum opinionem non esse sequendam, imò etiam in præstationibus annuis merè personalibus remedia possessoria comperere superius fuerit per nos demonstratum cap. 19. n. 4. ex Gratian. discept. forens. cap. 113. num. 15. Peregrin. de fideicomm. artic. 46. num. 18. & 19. & aliis. Tamen quando agitur de pensione debita ratione alicuius rei, prout in casu isto de pensione Ecclesiastica, quæ debetur ratione certi beneficii, & adeo annexa est ipsi beneficio, vt etiam transeat ad successorem, qui beneficium possidet pensione oneratum, fatentur omnes comperere Pensionario remedium reintegrandæ, aut officium Iudicis ad hoc vt creditor reponatur in eo statu, in quo prius erat constitutus ante cessationem, vt dicit Decius *conf. 136. num. 2. & præcisè Gigas de pens. dicta quæst. 47. n. 2. & tradit Afflict. decis. 395. n. 8. dicens in hoc DD. omnes tam iuris Civilis quam Canonici conuenire, Cenc. de censib. quæst. 96. num. 15. Menoch. remed. 1. recuperand. possess. n. 87. qui hoc ampliatur num. 89. vt locum habeat, si agatur aduersus successorem qui recuset soluere pensionem, qui licet nunquam soluerit post mortem sui prædecessoris, atamen negando soluere spoliat Pensionarium suam quasi possessionem exigendi, vt probat Guid. Pap. per multas rationes *decis. 629. dummodò tamen probetur quòd ipse, vel eius antecessores fuerunt in quasi possessione exigendi istam pensionem; vt ibi notat Menoch. in fine.***

Quæritur sexto loco, vtum necessaria sit productio tituli in hoc possessorio reintegrandæ possessionis. In hac quæstione, Regula generalis est, quod possessor non est à sua possessione amouendus sine causâ cognitione, siue colorem habeat possidendi, siue non; vt post Oldrad. *conf. 227. num. 3. ante finem, versic. nunquam autem*, dicit Ludouil. *decis. 105. num. 2. sed ex eo non plenè resoluitur difficultas, sed magis strictè proponitur alia Regula, quod iustificatio tituli non habet locum in spolio, etiam quando res non potest aliter haberi, nec possideri sine titulo, nisi agatur contra Superiorem; vt bene declarat Anton. de Butr. in cap. constitutus, num. 8. versic. sed in dic. de fil. presbyter. Rute. *decis. 447. alias 457. lib. 2. Achill. de Grass. decis. 5. de restit. spoliat. Ludouil. dicta decis. 105. n. 20. Rota apud Cenc. decis. 246. num. 4. ¶ Adeo vt manutentio sit concedenda, quamvis allegaretur pensionem esse extinctam: vt in dicta decis. 246. num. 5. Quod tamen ego intelligo, nisi confestim & in promptu constaret de dicta extinctione, quia exceptio clara & non requirens altiore indagationem, est in istis iudiciis possessoriis admittenda: Posth. de manutend. obseruat. 42. num. 140. & 153. Sed nec ex hac Regula resoluitur difficultas, aliud enim est titulum producere, aliud titulum iustificare, vt dicit Menoch. *remed. 3. retinend. possess. n. 335. post Gloss. vltim. in fine, in Clement. unica, de causa possess. & propriis.***

Ideo dum pro pensione Ecclesiastica super beneficiis intentatur remedium manutendæ possessionis, & multo magis reintegrandæ, non tenetur quidem actor titulum suum plenè iustificare, sed debet

- debet inducere Iudicis animum, ut credat illum non temerarie petere reintegrationem, nec auctoritate propria possessionem alias obtinisse; et hoc est colorare possessionem, quæ coloratio semper est necessaria in omnibus causis spiritualibus, vel mixtis: Rota decif. 20. de restitut. spoliat. in antiq. Castellor. decif. 8. n. 1. et 20. sub eodem titulo. Teneatur siquidem, qui agit possessorio pro pensione, probare, quod exigit pensionem: non potest autem in illo iudicio obtinere, nisi probet existentiam rei, cuius possessionem præterit: Gregor. decif. 350. in princip. Lotter. de re beneficiar. lib. 1. quest. 38. num. 50. et 51. sed tamen hoc casu Literas seu Bullas non esse de necessitate producendas, sed sufficere solam supplicationem signatam superius probauimus, ex eodem Lotter. ibidem, num. 53. et etiam si possessorium manutenendæ fuerit intentatum contra successorem in beneficio, in vim solutionum ab eius antecessore factarum, quamvis nouus possessor numquam soluerit: Post. de manuten. obseruat. 42. n. 42. et Idque non obstante Regula, de non iudicando iuxta formam supplicationis, quæ procedit in illis Iudiciis, in quibus necessaria est tituli iustificatio, non autem in istis possessorijs, in quibus non tractatur de titulo, sed solum de possessione, nec titulus principaliter consideratur, nec super eo iudicatur, sed solum super possessione aut illius adiudicatione: Gratia autem per solam Signaturam perficitur, et Literæ non requiruntur ad illius perfectionem, sed ad probationem tantum: idem Lotter. num. 56 et 57.
- Notandum septimò est, quod intentato spolijs Iudicio diuersimodè duorum extremorum probatio faciendæ est: quia primum Extremum, videlicet anterior possessio illius qui agit ad obtinendam reintegrationem pro consequenda solutione pensionis, plene et concludenter verificanda est per veras probationes, iuxta stylum Rotæ Romanæ, de quo attestatur Gomef. in regul. de infirm. quem citat et sequitur Rota decif. 294. n. 5. part. 7. recent. Verall. decif. 370. n. 1. part. 2. Rota decif. 337. et 165. num. 1. in decif. diuers. part. 2. et alibi passim.
- Quod tamen locum non habet quando versamur in antiquis, tunc enim primum Extremum, hoc est anterior possessio illius qui agit pro consequenda possessione pensionis, probatur per leuiore probationes; Alexand. cons. 24. num. 32. lib. 2. Seraphin. decif. 763. num. 8. Ludouic. decif. 239. num. 4. Pute. decif. 74. lib. 1. in correctis. Adeo ut attenta temporis antiquitate sufficiant probationes præsumptiue, Pute. d. decif. 74. Rota decif. 394. n. 2. part. 1. diuers.
- Idcirco sufficit in antiquis quod anterior possessio actoris probetur per testes de auditu auditis, vel per publicam vocem et famam, vel per enunciativas plurium instrumentorum, vel alia, de quibus Marefcot. d. lib. 1. cap. 59. num. 43. et segg. usque ad finem capituli: et Secundum verò Extremum, hoc est denegatio Titularis probatur per litis sustentationem: Gregor. decif. 362. n. 3. Cenc. in tract. de censib. quest. 91. n. 11.
- Notandum octauò, quod si Rector alicuius Ecclesiæ sit in possessione exigendi pensionem annuam suæ Ecclesiæ debitam ab alia Ecclesia, ille qui succedit in Ecclesia creditrice, poterit agere spolio, aut alijs remedijs possessorijs contra Rectorem Ecclesiæ grauata pensione qui illam soluere recusat; quia licet regulariter possessio vnius non sit possessio alterius, Rota recent. decif. 473. n. 2. part. 3. nec manutentio concedatur ex alterius possessione, Gratian. discept. forens. cap. 42. num. 50. in

fine, tamen hoc casu, quia agitur de iuribus Ecclesiæ, ipsa dicitur possidere, et competunt remedia possessoria nomine Ecclesiæ: Seraphin. decif. 1417. num. 2. in fine, Rota decif. 435. n. 3. part. 2. recent. Tusch. in verb. possessio, conclus. 433. num. 1. et 2. cum alijs ci tatis per Post. in tract. de manuten. obseruat. 55. n. 92. et seg. et Sicut dicitur de Domino Castri qui potest intentare remedia possessoria occasione iuris præsentandi, quod illi competit ratione Castri, quamuis ipse nunquam præsentauerit, dummodò anteriores Castri possessores præsentauerint; quia Dignitas seu Castrum videtur hoc ius præsentandi semper tenuisse et possedisse, iuxta notata per Innocent. in cap. cum super, de causa possess. et propriet. et cap. in Literis, de restitut. spoliat. Rota decif. 1. de inrepar. in nouis. et Eademque ratione datur manutentio in quasi possessione exigendi Decimas Rectori agenti nomine suæ Ecclesiæ, cuius respectu possessio fuit conseruata, Add. ad Burar. decif. 753. num. 4.

Sicut è conuerso Pensionario, qui est in possessione exigendi, datur manutentio contra tertios possessores et contra successores in beneficio, ut post Guid. Pap. decif. 629. num. 1. Put. decif. 151. lib. 3. Gigas de pens. quest. 47. num. 10. dicit Rota decif. 62. num. 27. part. 7. recent. et tamen in casibus, in quibus Pensionarius agit contra successorem, debet illi intimare Literas suæ reservationis pensionis, Gratian. discept. forens. cap. 417. num. 27. Paris. de resignat. lib. 6. quest. 2. n. 98.

Sed hoc est verum quando agitur ad declarationem penarum, veluti censurarum; aut ad priuationem beneficii: secus est si agatur simpliciter ad solutionem pensionis, etiam de mandato Executoris; ut dicit Garf. de benefic. lib. 1. cap. 1. num. 579. quia dum agitur de pœna, debet præcedere intimatio Literarum illi, qui non per se consensit, et etiam si consenserit per procuratorem; et multò magis quando agitur de successore in beneficio, qui nec per se, nec per alium consensum præstitit: Castellor. decif. 12. de rescript. num. 1. et 2. Gomef. in compend. vtriusque Signat. in fine, versio. hinc est quod de stylo Curie; Mandol. de monitor. quest. 26. Gig. de pens. quest. 77. n. 10. 20. 21. et 22. et quest. 84. n. 2. et ista intimatio debet fieri personaliter, nec sufficit scientia sine intimatione, Mohed. decif. 3. de dolo et contum. 10. Rota apud Marchef. part. 1. decif. 70. num. 4. fol. 919. et debet fieri intimatio per Notarium cum expeditione copiarum, si petatur. Gig. qu. 77. num. 21. Garf. loco citato num. 578.

Notandum nonò, quod ad hoc ut quis manuteneatur in quasi possessione exigendi pensionem, sufficit quod constet de vnico actu solutionis, Rota decif. 193. n. 2. part. 3. recent. et 310. num. 1. part. 4. Post. de manuten. obseruat. 18. num. 36. quæ quidem solutio probatur per quittanciam à Pensionario factam: Menoch. remed. 3. retinend. possess. num. 57. Rota decif. 310. num. 3. part. 4. recent. et 387. num. 2. part. 2.

Immo ad obtinendam manutentionem, sufficit solutio vnica partis eiusdem pensionis, Post. ibid. num. 37. qui tamen hoc limitat, et bene, nisi soluens habuerit animum soluendi pensionem restrictiue ad illam partem; Idem dicit Gratian. discept. forens. cap. 426. num. 1. Vnde si in reservatione pensionis adsit clausula, quod centum remaneant pro Rectore, et debitor pensionis soluat partem, protestans quod non tenetur ad ampliorem summam, ex eo quod non remanent centum pro Rectore; ista solutio non proderit ad obtinendam manutentionem

nem pro tota pensione : Gratian *dicta discept.* 426. num. 14. & 15. Rota *decis.* 547. n. 4. part. 1. idem Post. *observat.* 73. n. 169. & 170. Gregor. *decis.* 557. n. 11. Burat. *decis.* 542. n. 9. & 759. n. 6.

- 33 Notandum est decimò, quod ad hoc ut solutio pensionis facta Pensionario constituat illum in quasi possessione exigendi pensionem, requiritur, solutionem factam fuisse à persona legitima, videlicet quæ titulum habeat in beneficio, Gratian. *discept. forens. cap.* 113. num. 52. Rota coram Martino Andrea *decis.* 18. num. 4. quia in istis iuribus
- 34 incorporalibus, † substantia possessionis consistit in scientia & patientia Domini, quæ non interuenit regulariter, aut saltem probata non est ex solutione facta per eum qui non habet titulum in beneficio, nisi veri Titularis scientia aliunde probetur : Bart. in l. 1. §. huius autem interditi, in fine, versio secundo modo, ff. vii possidetis, Menoch. *remed.* 3. *retinend. poss.* num. 147. Lotter. *de re beneficiaria lib.* 1. cap. 38. num. 130. Omnino enim requiritur scientia & patientia domini, ad hoc ut solutio facta ab alio quàm ab ipso, constituat Pensionarium in quasi possessione exigendi : Rota *decis.* 716. num. 3. part. 2. *recent.* per tex. cum sua Gloss. in l. 2. C. de seruitut. & aqua, & ibi Bart. num. 8. & 9. & in l. quoties 20. & ibi Gloss. ff. de seruitut. titulo generali, cum aliis ibidem citatis ; Puteus *decis.* 253. num. 5. part. *decis.* 3. *recent.* & 530. numero 5. part. 4. *recent.*

- 35 Notandum est vndecimò, quod quamvis ille qui verum habet titulum in beneficio, dedisset commissionem etiam per instrumentum publicum alicui amico, vel procuratori de soluendo pensionem, non censeretur ex eo Pensionarius constitutus in quasi possessione exigendi pensionem, nisi fuisset subsecuta effectualis solutio : Aliud enim est mandatum de soluendo, aliud solutio : Rota apud Pacific. *decis.* 44. num. 5. & 6. Gratian. *discept. forens. cap.* 113. num. 53. & 54.

- 36 Notandum est duodecimò, quod solutio facta per eum qui est reservatarius fructuum, & habet facultatem percipiendi illos propria autoritate, constituit Pensionarium in quasi possessione manutentibili, etiam contra successorem in beneficio : Ratio est, quia hoc casu reservatarius fructus colligit adinstar usufructuarij propter facultatem sibi concessam illos propria autoritate percipiendi : l. fundi Trebatiani, ff. de usufr. legato, & ibi Bartol. & in l. cotem ferro, §. qui maximos, ff. de de publico & utilitatib. num. 9. ubi dicit, quod quando quis habet facultatem percipiendi fructus propria autoritate, censeretur tanquam usufructuarius ; † quod intelligendum est, quando non percipitur certa quantitas, sed ius percipiendi fructus competit generaliter absque designatione certorum fructuum, propterea ius generaliter & sine designatione certæ quantitatis competit illi, qui omnium fructuum beneficij reservatarius est : hæc bene probantur ex distinctione quam refert Achill. de Grassi. *decis.* 3. de renunciat. Igitur hoc casu ille qui fructus propria autoritate percipit, tenetur per consequens ad onera realia ipsius beneficij, quales sunt pensiones super illo impositæ, & per consequens, cum sit legitima persona ad faciendam pensionis solutionem, nec de ea Titularis, qui fructus nondum percipit, se immiscere possit, ipse per solutionem constituit Pensionarium in quasi possessione manutentibili ; ut determinat Rota in Toletana pensionis die 5. De-

cemb. 1603. coram Iusto, quæ inferitur apud Zach. de Societat. officios. *decis.* 27. & sequitur eadem Rota *decis.* 508. n. 3. part. 2. *recent.* Addent ad Louif. *decis.* 275. num. 23.

Si tamen ageretur de simplici fructuum reservatario, qui non haberet facultatem percipiendi illos propria autoritate, tali casu solutio per illum facta non tribueret quasi possessionem, nisi data scientia Titularis, quia hic non habet titulum, & nec proprio iure, nec propria autoritate administrat : Posth. *de manutent. observat.* 35. num. 80.

Notandum decimotertiò, quod ex præmissis sequitur, nempe solutionem factam à Tertio sine mandato illius qui pensionis debitor est, non constituere Pensionarium in quasi possessione exigendi pensionem ; Rota apud Pacific. *decis.* 44. num. 4. & 11. Gigas de pens. *quest.* 38. num. 4. quia mandatum de soluendo non præsumitur nisi concurrentibus adminiculis, Burat. *decis.* 347. num. 3. & d. *decis.* 44. num. 11. apud Pacific.

Adminicula autem sunt primò, si agatur de solutione summa notabilis ; cum nemo præsumatur iactare suum : iuxta l. cum de indebito, ff. de probat. Lotter. lib. 2. de re benefic. *quest.* 38. num. 146. & segg. Gregor. *decis.* 275. n. 4. Ideo si agatur de summa notabili, præsumptio est quod fuerit soluta de pecuniis debitoris ; Mantica. *de tacit. convent. lib.* 3. tit. 6. num. 3. & 4. Gratian. *discept. forens.* 296. n. 20. & 21. † Vbi dicit quod ad hunc effectum expensa decem Ducatorum non dicitur modica, post Mantica. lib. 7. tit. 4. num. 14.

Alia adminicula desumuntur ex præcedenti reservatione, in cuius executionem solutiones factæ præsumuntur : Bart. in l. triticum, & in l. si ita fuero stipulatus, §. 1. num. 3. ff. de verbis. obligat. Sord. *consil.* 156. num. 24. Gregor. *dicta decis.* 275. num. 4. Sed hanc præsumptionem non magni faciendam esse existimo : quia non agimus nunc vtrum solutio facta fuerit in causam obligationis præcedentis, quia Titularis adstrictus est ad solutionem pensionis ; si enim de eo dubitaretur, utpote quod in quitancia non fuisset expressum pro quo debito solutio fiebat, tunc verum esset, quod solutio facta censeretur in causam illius pensionis reservatæ : sed solum in casu isto queritur vtrum solutio facta fuerit de mandato, vel cum scientia ipsius debitoris ; ad quod præcedentis reservationis coniectura nihil facere videtur. † Desumuntur etiam aliud adminiculum ex eo, quod idemmet qui soluit plures alios pensionis terminos, aliàs persolvisset : Rota coram Gregor. d. *decis.* 275. num. 4. ubi Beltramin. num. 20. bene aduertit, † quod quando adsunt adminicula, tunc non exigitur alia probatio ratificationis, aut scientiæ illius, qui pensionis debitor est : Et in tot *decisionibus*, in quibus Rota dixit mandatum Titularis præsumi ex adminiculis, nunquam apparet quod Rota requisierit aliam probationem scientiæ Titularis.

Sed quid dicendum, si Pensionarius in quitancia dicat se recepisse pensionem tot Ducatorum à Titio beneficij possessore per manus Sempronij, vtrum hoc casu præsumatur solutionem fuisse factam de mandato Titularis ? Ego quidem existimo non probari ex eo mandatum, tum quia iste Tertius solvens non potest præiudicare Titulari, & ideo quamvis diceret expressè quod solvebat de mandato ipsius Titularis, hoc ei non noceret, quia confessio vnus non potest alteri Tertio præiudicare ; Sord. *consil.* 5. num. 39. cum pluribus per eum

eum citatis; & est notissima iuris Regula: Tum etiam quia verba illa, *per manus Sempronij*, nihil inferunt ad mandatum ipsius, nisi id fieret in presentia ipsius ad cuius exonerationem fit solutio; ut erat in casu Bertrandi *consil. 282. num. 2. vol. 2. part. 1.* quia illo casu Sempronius potius pecuniam numerasse quam dedisse videtur, ut ibi per eum. Idemque est in casu Salyceti in l. omnibus, C. de testibus, num. 6. *versic. cum peteres à me*, ubi allegat textum in l. si procuratori presentis 79. ff. de verbor. obligat. quia isto casu qui soluit in presentia principalis, dicitur nudus minister; et quod verba illa, *per manus talis*, non intelligantur facta de mandato alterius quando agitur de praeiudicio Tertij, dicit Cardin. Zabarell. in Clement. 1. § nos itaque, in 21. notab. num. 10. & ita locum habere censo quare de solutione facta per manus alterius, dicit Gratian. *discept. forens. 113. num. 58.*

48 Sed aliud potentius adminiculum desumitur ex confessione Titularis, qui falsus fuit se alias pensionem, de qua agitur, persoluisse; quare probatio omnem aliam probationis speciem exsuperat: l. cum te, 2. C. de transact. et sufficit ista confessio quamvis fuerit extrajudicialis, ut fuit decissum apud Marchesam. *part. 1. fol. 545. num. 2.* & sequitur Rota apud Eminentiss. Cardin. Ottobon. *decis. 56. num. 8.*

50 Si tamen confessio illa fuisset facta in precibus, necessarium esset docere preces illas fuisse datas de ordine, seu mandato ipsius Titularis, iuxta Doctrinam Bartoli in l. certum 6. § sed an et ipsos, num. 1. ff. de confess. Rota *decis. 27. num. 8. & 9 part. 6. recent.* nam alias esset in arbitrio cuiuscunque porrigere preces nomine alterius, illisque uti ad commodum proprium; ut aduertit Mascard. de probat. *conclus. 363. num. 21.* quare male allegatur apud eundem Cardin. Ottobonum, vitio imprecissorum; et sola tamen narrativa contenta in Literis Apostolicis, non probat solutionem, nec quasi possessionem, quando facta est cum clausula, *sicut accepimus*: quia Papa nihil certi asserit, sed se remittit ad factum de quo sibi non constat, ut tradunt omnes in clement. 1. de probat. Bellam. *decis. 158. cum aliis per Gabriel. concl. 2. de probat. n. 4. in quinta limitat. Rota decis. 681. n. 2. in fine, vers. Aut comes nuntius, part. 4. diversor.*

52 Caterum ista confessio Titularis legitime probata per quitanciam aut per testes non nocet successori in beneficio, ad effectum ut Pensionarius manuteneatur in quasi possessione exigendi aduersus ipsum successorem, nisi interuenerit vera & realis numeratio; Gratian. *discept. forens. c. 365. num. 35.* Burat. *decis. 156. num. 2. & sequentibus, & ibi Addent. num. 14. Lotter. de re benefic. lib. 1. quest. 38. num. 117.* et Limitatur primò, nisi in quitancia adiectum fuerit, quod creditor pensionis illam recepit de contanti, vel in pecunia realiter numerata: quia per illa verba probatur vera & realis solutio; ad notata per Bartol. in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, num. 3. & ibidem Alexand. num. 14. ff. de verbor. obligat. Rota *decis. 193. num. 4. part. 3. recent.* et quod si quitancia fuerit facta per instrumentum publicum, in quo adiecta fuerit confessio de recepto, attendenda sunt verba Notarij: si enim dixerit, debitorem pensionis vere & realiter pecuniam numerasse, vel simpliciter vltus fuerit verbo numeravit, & multò magis si dixerit solutionem factam fuisse in talibus & talibus speciebus, absque dubio ex ea vera numeratio probatur; vel si dixerit solum fuisse realiter & cum

effectu: propterea ista omnia probat Farinac. de falsis & simulat. *quest. 154. num. 64.* Idem dicendum est, si Notarius dixerit, Titius confessus fuit habuisse & recepisse à Titio centum, quare habuit & recepit in presentia mei Notarij & testium, Farinac. ibidem num. 67. Rota *decis. 310. n. 3. part. 4. recentior.*

Limitatur secundò ut locum non habeat Regula, si confessio de recepto facta in scriptura quitancie haberet pro se generalem consuetudinem, & stylum illius loci, quod omnes quitancie fieri soleant absque expressione vere numerationis, sed per solam & simplicem confessionem; ex hoc enim probabitur vera solutio & numeratio etiam aduersus successorem: Rota d. *decis. 193. num. 4. part. 3. recent. vers. precipue stante stylo.* Grat. *discept. forens. cap. 365. n. 38.* Post. de manutent. obseruat. 35. num. 22.

Limitatur tertio, nisi istae confessiones essent adminiculatae & verisimiles, veluti si continerent notabilem summam, cum non sit probabile, quod quis voluerit iactare suum. Idem si confessiones essent geminatae, si plures factae fuissent diuersis creditoribus Pensionarij per manus Notarij successiuis temporibus, si constet de reservatione & obligatione praecedenti, & aliis similibus, de quibus Postius dicta obseruat. 35. num. 23. et adeo ut pro adminiculo sufficiant testes quamvis nulliter & informiter examinati, Gratian. d. *discept. 365. num. 39.*

Notandum est decimoquarto, quod etiam ex praemissis resultat, quod si mercator dederit schedulam banchariam pro solutione pensionis in terminis conuentis, & schedula bene & legitime recognita, & in dorso illius schedulae fuerit annotata solutio, ex hoc saltem iunctis adminiculis probata censetur solutio ad effectum summarissimae manutentionis in quasi possessione exigendi; quia similes annotationes non solent fieri nisi de consensu creditoris, & quia creditor non potest uti illa scriptura nisi cum qualitate solutionis annotatae in tergo illius: l. Publica 26. §. finali, cum ibi notatis, ff. de depositis, Surd. *decis. 333. n. 11.*

Similiter si mercator scripserit in libris suis se soluisse pensionem de mandato Titularis, concurrentibus adminiculis, probata erit solutio ad effectum concedendi manutentionem in quasi possessione exigendi; et quia licet regulariter liber mercatoris non probet pro Tertio contra Tertium, ut fuscè ostendit Nicol. à Genua de script. priuata, lib. 4. *quest. 3. per totam*, Escobar de Ratiocin. cap. 11. num. 29. et tamen concurrentibus adminiculis liber ille contra Tertium probat veram pensionis solutionem interuenisse, ut generalis est Regula quam proponit Genua d. *quest. 3. n. 7.* & in indiuiduo de solutione pensionis tenuit Rota *decis. 386. num. 5. part. 4. tom. 2.*

Notandum est decimoquinto, quid statuendum sit de solutione facta per fideiussorem, utrum videlicet per eam Pensionarius sit constitutus in quasi possessione exigendi: In hac quaestione Rosius existimauit non censi inductam possessionem manutentibilem, quia causa non tangit principaliter fideiussorem, qui cum habeat releuato rem potuit esse nimis facilis ad soluendum, non propositis legitimis exceptionibus, quare poterant retardare solutionem pensionis, ut dicit idem Author in tract. de manutent. obseruat. 36. num. 37. et Quamuis enim si principalis soluat, locus sit manutentioni aduersus fideiussorem principaliter & in solidum obligatum, quia factum Principalis

- cap. 3. id. num. 2. Rota decif. 299. n. 6. part. 1. recent. Tamen aliud esse vult in fideiussore soluente, qui suo Principali nocere non potuit; cum tamen è conuerso Principalis soluendo potuerit fideiussori præiudicare. Sed tamen ab eius sententia recedendum videtur, tum ex autoritate Rotæ in *Cremonensi pensionis, coram Valdo*, 2. Maij 1621. quæ hanc sententiam aduersus opinionem Postij manifestè, illo tamen non citato, secuta est; tum ob rationem euidentem, † quia nimirum fideiussori non solum censetur datum mandatum ad fideiubendum, sed etiam ad soluendum, & per consequens solutio facta per fideiussorem censetur facta de mandato Principalis, & ea ratione constituit Pensionarium in quasi possessione exigendi, secundum regulas & doctrinas superius propositas. Quamuis enim controuersum fuerit vtrum fideiussor censetur habere mandatum ad soluendum, verior tamen est sententia affirmatiua, quam tenet Cardin. Mantic. de iacit. conuent. lib. 16. tit. 22. n. 4. Honded. conf. 17. n. 34. lib. 2. quia si fideiussor habet actionem mandati contrariam postquam soluit, l. idemque 10. §. fideiussores. ff. mandati, l. 2. C. eod. titulo, eadem ratione videtur ab initio mādātum habuisse ad soluendum, l. ex mand. §. fin. à contrario sensu. ff. mand. & tenuit Rota decif. 386. n. 27. p. 4. rec. tom. 2. dicens ita communiter fuisse receptum, Duran. decif. 27. num. 3. & decif. 75. num. 10. Addent, ad
- 64 Burat. decif. 514. num. 9. † Si tamen fideiussor protestatus fuerit quod solvebat animo repetendi, non potest constituere Pensionarium in quasi possessione exigendi, dummodo in protestatione dicat se soluere animo repetendi ab ipso Pensionario; si enim simpliciter dixisset se animo repetendi soluere, & non expressisset, à pensionario, censeretur habuisse animum repetendi à Principali pro quo fideiussit, quia debet intelligi secundum naturam fideiussionis, quæ est vt ipse repetat à Principali: cap. peruenit, de fideiussoribus, & ita resolutum decif. 299. num. 11. part. 1. recent. † Cui resolutioni non aduersatur decisio Veralli 330. num. 1. part. 2. Quia in casu huius decisionis aderat expressa protestatio facta ab eo qui solvebat nomine Titularis, quod solvebat metu censurarum, & animo repetendi, & per solutionem illam non intendebat quod fuisset aliquod ius quæsitum aduersario: vt patet in dicta decisione 330.
- 65 Aduertendo tamen, quod licet regulariter resignato beneficio extinguatur obligatio fideiussoris, quia sublato principali corrui accessorium; si tamen in reservatione dictum fuerit quod Titularis non possit resignare, nisi prouisus similem obligationem præstiterit, & fideiussores dederit, alias, &c. Titulares ipsi & illorum fideiussores remanent obligati post resignationem, nisi conditioni satisfecerint, & prouisus se obligauerit, & alios fideiussores dederit: Rota decif. 23. n. 2. & 3. part. 2. recent.
- 66 Quando autem solutio facta fuit à campfore in vim schedulæ bancariæ, quam Titularis dederat pro solutione pensionis, illa solutio constituit Pensionarium in quasi possessione, cuius vigore dandum est Pensionario mandatum de manutendo, sibi enim imputare debet Titularis, si nolebat solutionem fieri per campforem, cur illi non intimari fecerit ne solveret: Rota decif. 352. n. 11. & 12. part. 4. recent. tom. 2.
- 67 Notandum decimosextò, quod solutio facta à Syndico, vel Oeconomo, non constituit in quasi possessione exigendi, sicuti nec à depositario aut sequestratario, aut similibus personis, Lotter. de re beneficii, lib. 1. quest. 38. num. 134. & seqq. Gregor. decif. 275. num. 8. & 21. Burat. decif. 753. num. 1. sicuti nec solutiones factæ Sede Episcopali vacante Lotter. loco mox citato, n. 13. Quia cum nemo titulum habeat Sede vacante, non potest eo tempore acquiri aliqua possessio contra Ecclesiam, Rota decif. 681. num. 1. part. 4. diuers. † Quæ ratio militat etiam in solutionibus factis per subcollectorem spoliatorum, Lotter. ubi supra, num. 138. quamuis tales solutiones faciant adminicula ad coadiuandam probationem quasi possessionis; Gregor. dicta decif. 275. n. 9. Rota decif. 193. num. 5. part. 3. recent.
- 70 Notandum est decimosextimò, quod ad hoc vt probetur solutio ad effectum acquirendi quasi possessionem, debet constare de mandato tam soluentis quam recipientis; Gratian. discept. forens. cap. 365. num. 9. & 10. nisi constet de ratificatione & de adminiculis; Rota decif. 591. n. 3. part. 2. recent. † & ideo solutiones factæ patri Pensionarij non sufficiunt ad hunc effectum, quæuis illa facta fuerit in executionem obligationis Pensionarij, qui ad exonerationem debiti paterni cessat partem fructuum seu commoditatis sue pensionis; quia quittance patris prodest quidem ad liberationem illius qui soluit à debito paterno, sed non ad acquirendam quasi possessionem in præiudicium filij Pensionarij: vt fuit decisum in recent. part. 4. tom. 2. decif. 352. n. 20. vbi allegatur decisio Luc. ana pensionis coram Pironano 27. Nouemb. 1617. quæ inferitur in recent. decif. 585. n. 3. vbi allegatur Gig. conf. 4. n. 5. quia in spiritualibus, qualis est pensio, pater non potest exercere patriam potestatem: † Vnde etiam sequitur quod nulla potest exerceri quasi possessionis & manutentionis actio contra illum, qui beneficium pensionis grauatum dimisit; Rota apud Postium de manutent. decif. 180. num. 13. non idem in sequestratario, quia ille personam possessoris repræsentat: & ideo non potest euitare solutionem pensionis debite super beneficio, cuius fructus sunt sequestrati, vt in dicta decif. 180. n. 1. Non tamen ex eo inferitur, quod ipse soluens constituat Pensionarium in quasi possessione exigendi, cum titulum non habeat, vt superius dictum fuit; sed dumtaxat † quod per appositionem sequestri super fructibus beneficij non fiat præiudicium Pensionario, quo minus in sua quasi possessione manuteneri debeat, & solutio per sequestratariū fieri de fructibus sequestratis, quod fuscè explicat, cum suis ampliationibus, & limitationibus, Postius de manutent. obseru. 66. per totam.
- 71 Notandum est decimooctauò, quod solutio facta metu censurarum, vel ex forma commissionis datæ sine retardatione executionis, non constituit Pensionarium in quasi possessione exigendi: quia qui pareret mandatis Superioris non animo obediendi, sed timore pænæ, non constituit aduersarium in quasi possessione iuris incorporalis, secundum Innocent. in cap. cum olim, per illum text. de restitut. spoliat. & ibidem Gloss. incipiens, Abstinit; Marefcot. lib. 1. var. resolut. cap. 22. n. 22. Rota decif. 196. num. 3. part. 1. diuers. quod procedit, siue comminatio, præceptum, & executio fuerit iusta, siue non; quia hic solum attenditur animus & voluntas ac patientia illius qui soluit, quæ non interuenit in eo qui coactus soluit; Putens decif. 273. lib. 2. in correct. Rota decif. 429. num. 5. part. 3. recent. Seraphin. decif. 1017. num. 6. † sed hoc casu requiritur quod solus protestetur in actu ipso solutionis, quod soluit

coactè, & metu censurarum, vel executionum; alioquin si simpliciter soluerit absque illa protestatione, constituit Pensionarium in quasi possessione exigendi; Add. ad Gregor. *decis.* 365. n. 4. ubi etiam dicitur quod ista protestatio fieri debet tempore primæ solutionis, nec sufficit quod fiat in sequentibus solutionibus: sed si in prima facta fuerit, hoc sufficit pro sequentibus; nec sufficeret si fieret protestatio de repetendo à quodam Tertio, vt ibidem bene deducitur.

77 Notandum est decimonondò, quod si solutio certæ summæ facta fuerit pro residuo totius termini decursi, vel omnium terminorum, constituit in quasi possessione percipiendi integras summas debitas; hæc enim est vis solutionis factæ pro residuo, vt totum debitum comprehendat; Gloss. in l. si ex pluribus, ff. de acceptilat. Iason in l. siquidem, num. 4. versic. limita: C. de transact. Rota *decis.* 76. num. 3. part. 5. recent. & antea in *Regensi pensionis*, coram Orano, inserta apud Marches. tom. 1. fol. 53. & fol. 616. sed correctius dicto fol. 56. in qua dicitur huiusmodi quasi possessionem mediante solutione factam, pro residuo suffragari ad obtinendam manutentionem, etiam aduersus successorem in beneficio: & quod inde acquiratur possessio pro toto debito pensionis, decidit etiam Rota apud Posthium *decis.* 318. num. 2. & 3. ex illa siquidem quitancia oritur præsumptio quod totum debitum fuerit solutum, Munnoz de Escobar in tract. de ratiocin. cap. 37. in princip. Barbof. de claus. cap. 103. Martha claus. 333. p. 1. Costa in cod. tr. c. 54. Tusch. Liter. R. concl. 255.

78 Aduertendo tamen obiter, quod licet ex quitancia facta pro resta siue pro residuo oriatur præsumptio, quod totum residuum fuerit solutum, non tamen ex eo sequitur quod præsumatur, solutionem fuisse factam de pecuniis propriis soluentis: quia duæ simul concurrerent præsumptiones, quod dici non debet: Menochius lib. 3. præsumpt. 132. num. 82. Gratian. *discept. forens.* cap. 570. num. 33. quem simpliciter citat & sequitur Fontanell. de pact. nuptialib. clausul. 24. gloss. unica, part. 1. num. 35. fol. mibi 632.

79 Notandum est vigesimò, quod quamvis compensatio fieret inter duos, quorum uterque diuerso respectu est debitor & creditor, & multò magis si compensatio fieret cum Tertio, non potest ex eo inferri quasi possessio iuris exigendi pensionem; quia licet compensatio vim solutionis habeat ad liberandum & exonerandum debitorem, tamen quia hæc non est vera, sed ficta solutio, non habet vim producendi effectum quasi possessionis in præiudicium Tertij, vel successoris in beneficio; Seraph. *decis.* 302. n. 1. & segg. Gratian. *discept. forens.* cap. 728. num. 10. Posth. de manutent. obseruat. 35. num. 17. & apud Eundem *decis.* 47. num. 8.

80 Notandum est vigesimoprimum, quod cum secundum generales iuris Regulas, quæ propriè Tractatum nostrum non concernunt, is qui factò proprio cecidit à possessione, non possit intentare remedia possessoria, quas fusiùs exponit Posth. in dicto tract. de manutent. obseruat. 57. per totam, si Pensionarius post motam sibi litem à Titulari super reductione pensionis & latam sententiam fauore reductionis, quamvis priùs recusasset recipere pensionem diminutam & reducendam, & protestatus fuisset, cum clausula, *saluo iure recipiendi residuum*, si tamen postea liberè & absque vlla protestatione fecit quitranciam, sibi præiudicauit in possessorio: argum. §. posteriore, Instit. quib. mod. te-

Sanleger. de Pensionib.

stament. infirmum. l. pacta nouissima, C. de pactis, & ideo si sententia pensionem maioris summæ reducendam declarauerit ad 112. scuta, quam summam postea Pensionarius sine protestatione receperit, non potest prætere manutentionem nisi quoad illa 112. scuta, residuum tamen non prohibebitur disputare in iudicio petitorio, vt decidit Coccin. *decis.* 186. n. 2.

Notandum est vigesimosecundò, quod licet superius cap. 14. num. 5. & 13. dixerimus, quod quando Pensionarius est in quasi possessione exigendi pensionem, & in supplicatione adiecta fuit clausula, *dummodo remaneant centum pro Rectore*, non tenetur Pensionarius in summarissimo possessorio probare existentiam conditionis; non tamen explicauimus vtrum hoc procedat, etiam contra succedentem in beneficio; quia in re Ego reieci omnibus, quæ in contrarium dici possent, existimo nec etiam contra successorem Pensionarium teneri probare, quod centum remaneant pro Rectore, vel mille pro Episcopo, non obstante conditione appposita in reservatione pensionis, nisi tamen clare constaret, quod illa centum non remanerent Rectori, vel mille pro Episcopo: & hic verus est sensus Rotæ in *decisione Foroluiensi coram Penia*, qua nititur Gratian. contrarium probans *discept. forens.* cap. 113. num. 73. & cap. 365. num. 40. quæ decisio est relata apud Garf. de benef. part. 1. cap. 5. num. 447. in illis verbis, *licet si constet conditionem non esse adimpletam, solutio pensionis non constituat in quasi possessione exigendi, alias sic?* & hanc sententiam probat Posth. de manutent. obseruat. 42. n. 54. & ita fuit quoque decidum in Rota *decis.* 547. num. 4. part. 1. recent. Idem dicendum est de pensione alicui reservata, cum clausula, *cum primum charactere Clericali fuerit insignitus*; quia ista conditio non obstat, licet non fuerit verificata, quando Pensionarius est in quasi possessione exigendi; Gratian. dicto cap. 113. num. 20. & sic in possessorio fouendus est Pensionarius, Posth. d. cap. 42. num. 56. Et quamvis contrarium innuere videatur Rota apud Seraph. *decis.* 664. n. 4. dicens, hoc casu exceptionem resultare ex ventre reservationis; tamen non videtur à præcedenti resolutione recedendum, dum tractatur de summarissimo possessorio, in quo consideratur nudum factum, & non agitur de iure actoris.

Sed pro vera declaratione dictæ decisionis 664. apud Seraphinum, supponendum est magnam esse differentiam inter iustificationem quæ requiritur pro executione Literarum Apostolicarum obtinenda, & eam quæ interuenire debet in possessorio summarissimo: nam pro executione Literarum prædictarum, quamvis commissio data fuerit sine retardatione solutionis pensionis, etiam cum clausula, *arbitrio Rotæ*, non solet Rota procedere ad declarationem arbitrij pro executione, nisi iustificata quasi possessione exigendi, Causal. dec. 249. n. 1. & 2. clausula enim illa, *arbitrio Rotæ*, intelligitur prout de iure: atqui de iure ad hoc vt quis manuteneatur in quasi possessione exigendi pensionem, debet constare de reservatione, & de quasi possessione; ita ratiocinatur Rota *decis.* 348. n. 4. p. 1. diu. Et propterea arbitrio locus nō est ad retardandā solutionē pensionis aduersus eum, qui est in quasi possessione exigendi, etiam lite pendente super pensionis nullitate, vel reductione: Seraphin. *decis.* 1429. n. 2. Rota *decis.* 387. n. 2. p. 2. rec. Et quamvis per illam clausulam, *arbitrio Rotæ*, censatur data facultas examinandi validitatem Literarum; hoc

N tamen

tamen nec. habet locum quando agitur de eo qui est in possessione exigendi: & hoc modo intelligendæ sunt *decis.* 674. Seraphin. & 567. *part. 2. recent.* vt aduertit Additio Bara. in *decis.* 591. n. 10. Ex quibus patet non contrariari dictam *decisionem* Seraphin. 564. supradictæ resolutioni, quod non obstantibus dictis clausulis, dummodo remaneant centum, &c. vel postquam Clericali charactere fue-

rit insignitus; pensionarius in sua possessione manuteneri debeat non iustificato dictæ conditionis euentu: quia *decisio* illa loquitur in terminis executionis Literarum Apostolicarum, ex quarum ventre resultat exceptio; nos autem agimus in summariissimo possessorio: quæ duo multum inter se differunt, vt mox ostensum fuit, & in puncto Rota *decis.* 352. n. 22. & 23. *p. 4. recent. tom. 2.*

CAP V T L I.

ARGVMENTVM.

DE variis exceptionibus quæ opponi possunt in iudicio petitionis pensionis summariissimo, vel executiuo: vel quæ in eo ad aliud iudicium remittendæ sunt, veluti nullitatis, vel non expressi veri valoris beneficii. Quid de exceptione extinctionis pensionis? concluditur per eam non retardari manutentionem, nisi sit omnino clara; præsertim si de ea non constet nisi per depositiones testium. Exceptionem compensationis non retardare solutionem pensionis, quando illa fuit reseruata loco alimentorum, vbi agitur de alimentis futuris, qualia sunt omnia debita à die litis motæ; & in hac materia plures & diuersi casus considerantur & resoluntur.

SVMMARIVM.

- 1 Exceptiones requirentes altiore indagine non admittuntur in iudiciis possessorijs, sed reseruantur ad plenarium, vel ad petitorium.
- 2 Exceptio nullitatis pensionis non admittitur in possessorio.
- 3 Exceptio rei iudicata non impedit manutentionem Pensionarij in quasi possessione exigendi, si causa restitutionis in integrum fuerit commissa, donec illud iudicium fuerit terminatum.
- 4 Exceptio non expressi valoris beneficii, quamvis probata in prima instantia, non impedit manutentionem Pensionarij qui appellauit.
- 5 Exceptio extinctionis pensionis si non sit clara, non impedit manutentionem Pensionarij.
- 6 Exceptio professionis Pensionarij in aliquo Ordine Religioso, non dicitur clara ad impediendam illius manutentionem in quasi possessione exigendi.
- 7 Exceptio quod pensio cessauerit per ademptionem Parochialis, resultans ex ipsis Literis reservationis, retardat manutentionem si in concessione ita expressum fuerit.
- 8 Extinctio declarata per sententiam latam vigore depositionis testium, si ab illa fuerit appellatum, non retardat manutentionem.
- 9 Instrumenta antiqua in quibus potest esse probabilis dubitatio, equiparantur probationi per testes, & non impediunt manutentionem.
- 10 Exceptio extinctionis annui redditus, non retardat manutentionem illius, cui debetur census, si non sit clara.
- 11 Exceptio compensationis non admittitur, quando pensio fuit reseruata loco alimentorum.
- 12 Generalis est Regula, exceptionem compensationis non esse admittendam in causa alimentorum.
- 13 Sicut nec in subsidio charitativo loco alimentorum assignato.
- 14 Dum agitur de alimentis futuris non datur appellatio suspensiuæ.
- 15 Futura dicuntur alimenta quæ debentur à die litis motæ.
- 16 Futurorum alimentorum causa, est summaria,

& tractanda simpliciter, & de plano.

- 17 Pensionis petitio admittit compensationem, si agatur de alimentis præteritis, secus si de futuris.
- 18 Via executiuæ quando competat Pensionario pro pensionibus præteritis, & etiam competat hereditibus Pensionarij.
- 19 Compensatio admittitur aduersus petitionem pensionis si sit liquida, & agatur de debito aque priuilegiatæ.
- 20 Compensatio pensionis indebitæ soluta, opponi potest Pensionario, quamvis ageretur de alimentis.
- 21 Rescissa transactione super alimentis, ea quæ vigore talis transactionis soluta fuere compensantur.
- 22 Si quis plus soluerit quam deberet pro pensione, illud repetit, aut compensat cum futuris pensionibus.
- 23 in interdicto recuperanda possessionis admittitur reuocamentum procedens ex causa pariter priuilegiata.
- 24 Exceptio compensationis aduersus Pensionarium agentem in vim obligationis Cameralis, admittenda est si sit liquida.
- 25 Etiam in summariissimo possessorio pensionis admittitur exceptio compensationis, si de ea liquido, & in promptu constat.

NOtandum est, quod in hoc iudicio non admittuntur exceptiones requirentes altiore indagine, sed reiciuntur ad iudicium petitorium, Verall. *decis.* 326. *part. 1. Rota in rec. decis.* 387. n. 4. quod generaliter obtinet in quibuscunque iudicijs possessorijs, vt plurimos allegans testatur bon. mem. D. Argel. in *tract. de acquir. possess. quest.* 2. artic. 1. n. 26.

Vnde exceptio nullitatis non admittitur in hoc iudicio possessorio pro pensione intentato, Gig. de pens. *quest.* 35. num. 9. Couar. lib. 2. var. *resolut.* cap. 1. num. 9. Cassador. *decis.* 4. num. 8. de *descript.* Rota *decis.* 436. num. 1. *part. 3. recent.*

Item non admittitur in hoc iudicio summariissimo pro solutione pensionis intentato exceptio, vel petitio restitutionis in integrum intentatæ per Pensionarium aduersus sententiam transactam in iudicatum, per quam pensio fuerat declarata nulla, siquidem cum restitutio in integrum omnia